

Otázky lékové politiky – veřejnost (on-line CAWI, doplňkové CATI dotazování)

Česká republika – Státní ústav pro kontrolu léčiv – organizační složka státu

10. 4. 2012

Obsah

	strana
▪ Metodika	3
▪ Struktura vzorku	4
▪ Hlavní zjištění	5
▪ Podrobné výsledky	6
▪ Přílohy	15
▪ Dotazník	16

Metodika

Výzkum	Sociologický výzkum na téma: Otázky lékové politiky - veřejnost
Dodavatel	Factum Invenio, s.r.o.
Metoda	On-line (CAWI) a doplňkové CATI dotazování u občanů 65+
Sběr dat	Náhodně vybraní občané z panelu (35 000 lidí) - CAWI, telefonické dotazování s podporou počítače - CATI
Průměrná délka dotazování	10 minut
Sběr	27. - 9. 3. 2012
Časové srovnání*: Velikost výběrového soubor	STEM /MARK: Počet kompletních rozhovorů: n = 1500 (CAWI n = 1379, CATI n = 121)
	Factum Invenio: Počet kompletních rozhovorů: n = 1500 (CAWI n = 1300, CATI n = 200)

* Časové srovnání s rokem 2011 u otázek, které byly v obou vlnách šetření identické

Struktura vzorku

		Počet	%	CAWI	CATI
Celkem (n = 1500)				%	%
Pohlaví	Muž	730	49	93	7
	Žena	770	51	80	20
Věk	15 až 24 let	220	15	100	
	25 až 34 let	280	19	100	
	35 až 44 let	255	17	100	
	45 až 54 let	230	15	100	
	55 až 64 let	245	16	100	
	65 let a více	270	18	26	74
Rodinný stav	svobodný/á	293	20	98	2
	v partnerském soužití	233	16	97	3
	ženatý/vdaná	718	48	87	13
	rozvedený/á	140	9	92	8
	vdovec/vdova	116	8	30	70
Vzdělání	bez maturity	625	42	76	24
	s maturitou	595	40	95	5
	vysokoškolské	280	19	93	7
Hrubý příjem domácnosti	do 15.000 Kč	6	4	127	51
	15.001 - 20.000 Kč	12	8	46	18
	20.001 - 30.000 Kč	40	25	36	14
	30.001 - 40.000 Kč	32	20	22	9
	40.001 Kč a víc	52	33	9	4
	bez odpovědi	16	10	10	4

		Počet	%	CAWI	CATI
Celkem (n = 1500)				%	%
Velikost místa bydliště	do 999	197	13	78	22
	1.000-4.999	255	17	87	13
	5.000-19.999	270	18	88	12
	20.000-99.999	410	27	88	12
	100.000 a více	368	25	88	12
Příjem	do 15.000 Kč	260	17,3	59	41
	15.001 - 20.000 Kč	174	11,6	79	21
	20.001 - 30.000 Kč	356	23,7	95	5
	30.001 - 40.000 Kč	281	18,7	99	1
	40.001 Kč a víc	183	12,2	99	1
	Bez odpovědi	246	16,4	86	14
Kraj	Praha	175	12	86	14
	Středočeský kraj	180	12	86	14
	Jihočeský kraj	90	6	89	11
	Plzeňský kraj	80	5	88	13
	Karlovarský kraj	45	3	89	11
	Ústecký kraj	120	8,0	88	13
	Liberecký kraj	60	4,0	83	17
	Královéhradecký kraj	80	5,3	88	13
	Pardubický kraj	75	5,0	87	13
	Vysočina kraj	75	5,0	87	13
	Jihomoravský kraj	165	11,0	88	12
	Olomoucký kraj	90	6	89	11
	Zlínský kraj	85	6	82	18
	Moravskoslezský kraj	180	12	86	14

Hlavní zjištění

- Nejčastějším zdrojem informací o lécích jsou osoby pověřené – lékaři a lékárníci. Internet jako zdroj informací využívá více než desetina veřejnosti (13 %).
- Počet lidí nakupujících léky na internetu se za poslední rok zvýšil zhruba o pětinu (v loňském roce nakupovalo na internetu 16 % lidí, v tomto roce již 39 % lidí) – jedná se převážně o výjimečný nákup.
- Informační portál SÚKL (www.olecich.cz dříve www.leky.sukl.cz) většina lidí nezná (64 %).
- Zhruba polovina lidí (52 %) si není vědoma prospěšnosti hlášení nežádoucích účinků léků, situace se za poslední rok zlepšila, v roce 2011 to nevědělo 64 % lidí. Nežádoucí účinky lidé nejčastěji hlásí svému lékaři nebo lékárníkovi.
- Většina lidí nezná eRecept, zároveň by dvě třetiny veřejnosti uvítaly trvale dostupný on-line přehled o lécích. Pokud lidé eRecept znají, nejčastěji se o něm dozvěděli na internetu nebo v televizi.
- Většina lidí (77 %) kontroluje stav a dobu použitelnosti léků, téměř třetina lidí tak činí pravidelně.
- Nepoužité léky lidé nejčastěji odnesou zpět do lékárny (65 %), pětina (23 %) léky hází společně s odpadem do popelnice.

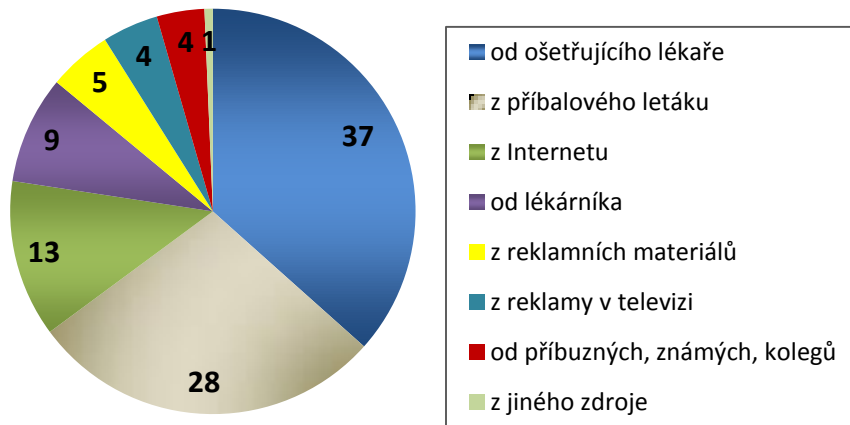
Podrobné výsledky - Veřejnost

Nejčastěji užívané zdroje informací o lécích

Q1 Odkud nejčastěji získáváte informace o lécích, které užíváte Vy nebo Vaši blízcí?

Zdroje informací o lécích 2012

(Factum Invenio 2012, n = 1500, údaje v %, možnost 1 odpovědi)

- Nejčastěji získává veřejnost informace o lécích od osoby pověřené, více jak třetina (37 %) dostane informaci přímo od lékaře, každý desátý (9 %) pak od lékárníka. Přimo u lékaře získávají častěji informace starší lidé (65 let a více) a lidé s nejnižším vzděláním (bez maturity).
- Příbalový leták využívá téměř každý třetí občan (28 %). Příbalový leták jako zdroj informací využívá častěji vzdělanější veřejnost (s maturitou nebo VŠ).
- Internet je třetím nejčastějším zdrojem informací o lécích, využívá ho nejčastěji 13 % lidí.

Zdroje informací o lécích 2011

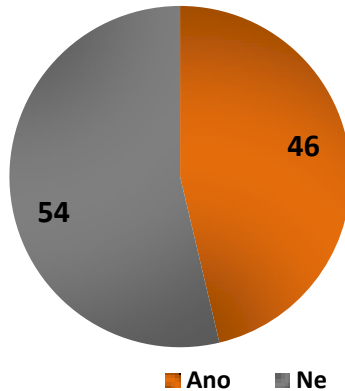
(STEM/MARK 2011, n = 1500, údaje v %, možnost až 3 odpovědi)

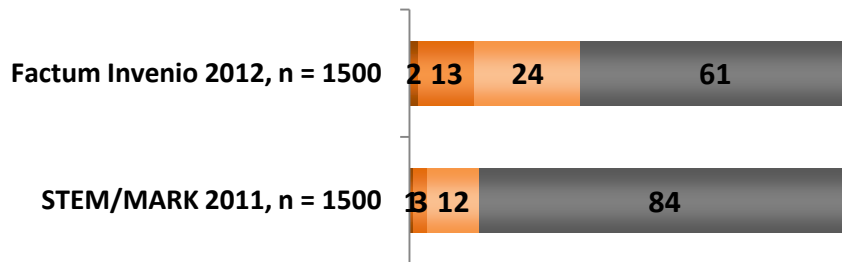
Nákup léků na internetu

Q2 Používáte Internet?; Q3 Nakupujete léčivé přípravky na Internetu?

Využívání internetu mezi lidmi nad 65 let
(Factum Invenio 2012, n = 270 ,údaje v %*)

Nákup léků na internetu
(údaje v %)

- ano, poměrně běžně, neřeším zdroj nákupu léku
- ano, občas přitom si však ověřuji, zda jsou tyto léky rovněž nabízeny normální kamennou lékárnou
- ano, avšak jen výjimečně
- ne, nikdy

- Internet využívá poměrně velké procento lidí starších 65 let (46 %).

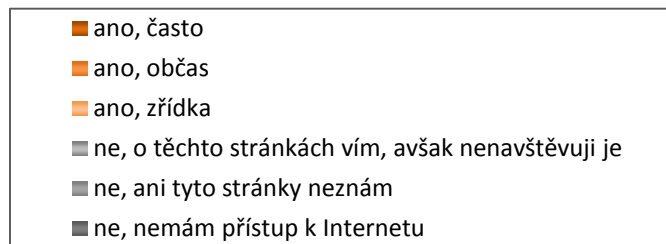
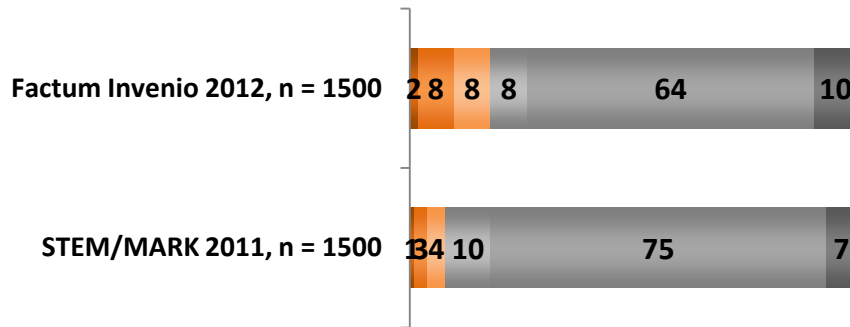
* Využívání internetu je graficky znázorněno pro doplňkové CATI dotazování. On-line dotazování (CAWI) proběhlo na Internetu, jedná se tedy o všechny dotazované respondenty.

- Oproti roku 2011 se zvýšil počet lidí, kteří léky nakupují na internetu. V roce 2011 se zejména jednalo o výjimečné případy (12 %).
- V roce 2012 nakupují léky na internetu již téměř dvě pětiny obyvatel (39 %), převážně se ale opět jedná o výjimečné případy (24 % z nich).
- Léky na internetu spíše nekupují lidé s nejnižším vzděláním (bez maturity), nejstarší občané (65+, kteří z větší části internet nevyužívají) a lidé s nejnižšími příjmy. Léky na internetu nakupují častěji ti, co se připojují z domova.

Využívání informačního portálu SÚKL pro veřejnost

Q4 Využíváte portál www.olecich.cz/www.sukl.cz (dříve www.leky.sukl.cz) pro vyhledávání informací o lécích nebo k položení dotazů týkajících se léků?

Využívání informačního portálu SÚKL
(údaje v %)

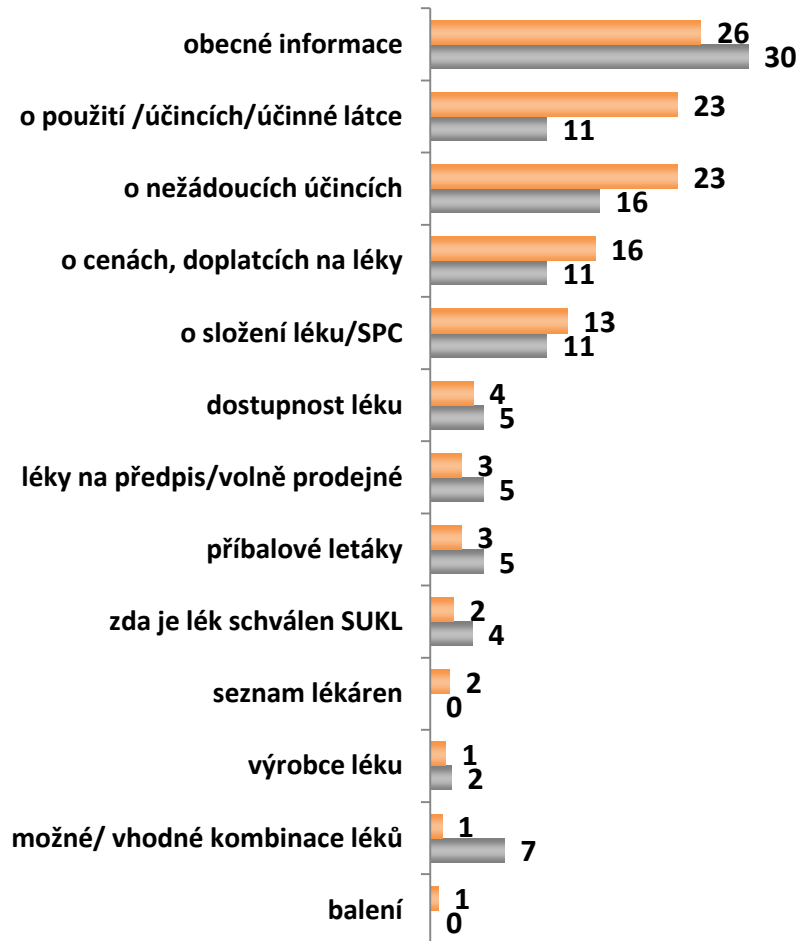

- Informační portál SÚKL (www.olecich.cz dříve www.leky.sukl.cz) většina lidí nezná (64 %).
- V porovnání s rokem 2011 se mírně zvýšilo procento lidí, kteří k vyhledávání informací o lécích využívá informačního portálu SÚKL.
- V roce 2011 informační portál alespoň ojedinele využilo 8 % veřejnosti. V roce 2012 to již byla téměř pětina (18 %).
- Informační portál SÚKL znají častěji mladší lidé (ve věku 15 – 44 let).

Využívání informačního portálu SÚKL pro veřejnost

Q5 Jaké informace na tomto portálu obvykle hledáte nebo na co jste se na něm dotazoval/a?

Typ informací vyhledávaných na informačním portálu SÚKL
(údaje v %)

- Většina lidí informační portál SÚKL nezná, pokud ano, pak ho využívá nejčastěji k hledání obecných informací o lécích.
- V porovnání s rokem 2011 lidé častěji hledají podrobnější informace o použití, účincích, účinné látce a nežádoucích účincích.
- Lidé si na portálu SÚKL začali také více vyhledávat informace o cenách a doplatecích, v roce 2011 to bylo 11 % lidí, v roce 2012 již 16 %.

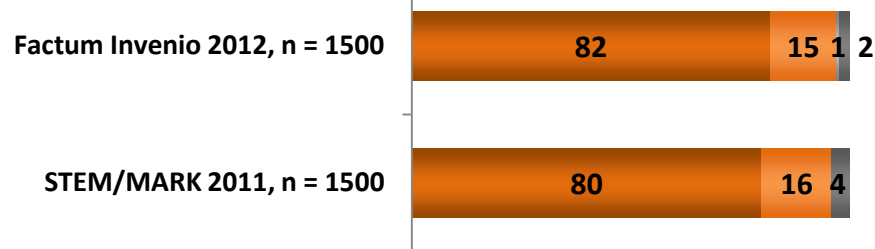
■ Factum Invenio 2012, n = 270
 ■ STEM/MARK 2011, n = 122

Seznámení se s příbalovým letákem

Q6 Jestliže užíváte Vám neznámý lék, přečtete si příbalový leták, který je vždy součástí balení přípravku? Q6a Domníváte se, že důsledně dodržíte doporučení, která jsou uvedena v příbalovém letáku, nebo se při užívání léků řídíte vlastním úsudkem a zkušeností?

Seznámení se s příbalovým letákem

(údaje v %)

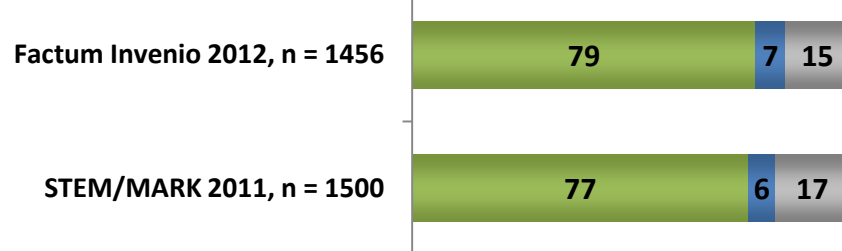

- ano, vždycky
- ano, občas
- ne, protože textu obvykle nerozumím
- ne, z jiných důvodů

- Většina lidí, pokud užívá jim neznámý lék, se seznámí s příbalovým letákem.
- V roce 2012 tak vždy učinil každý osmý občan (82 %). S příbalovým letákem se častěji seznámí ženy než muži.
- Příbalový leták u neznámého léku nečte jen velmi malá část lidí.

Dodržování pokynů v příbalovém letáku

(údaje v %)

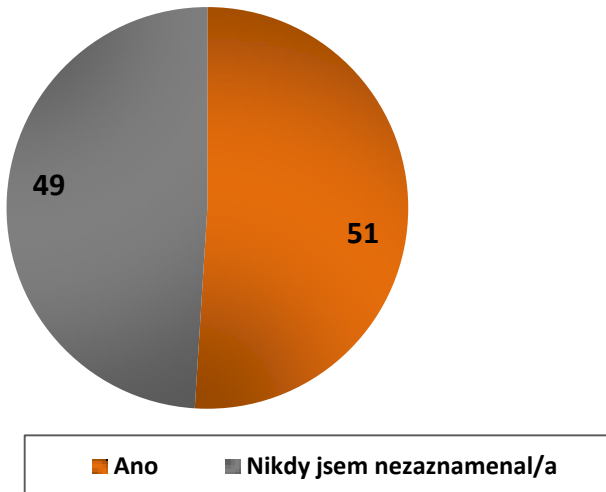
- většinou dodržuji doporučení z příbalového letáku
- většinou se řídím vlastním úsudkem
- to je různé, záleží na konkrétním léku, který beru/který dostanu předepsaný

- Lidé se také většinou drží doporučení z příbalového letáku (79 %).
- Vlastním úsudkem se řídí 7 % lidí (v roce 2011 to bylo 6 %). Většinou se vlastním úsudkem častěji řídí mladší lidé (15 – 24 let).

Zkušenost s nežádoucími účinky léků

Q8b Zaznamenal/a jste někdy nějaké nežádoucí účinky léčiv, která jste Vy nebo Vaši blízcí užívali?

Zkušenost s nežádoucími účinky léků
(Factum Invenio 2012, n = 1500 ,údaje v %)

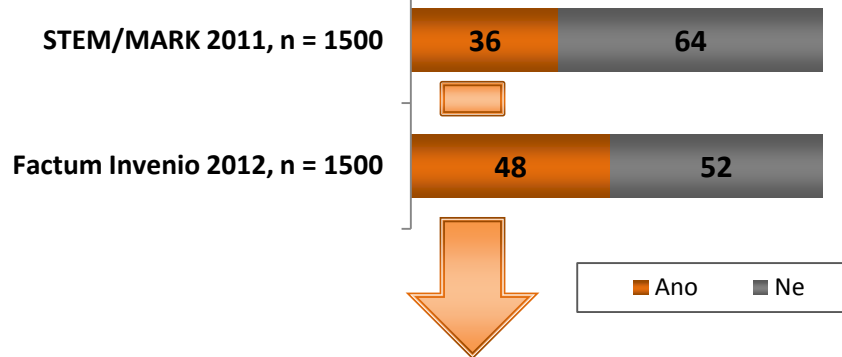
- Zhruba polovina lidí (49 %) zkušenost s nežádoucími účinky léků má, druhá polovina (51 %) nežádoucí účinky nikdy nezaznamenal/a.
- Nežádoucí účinky častěji u sebe nebo u svých blízkých zaznamenávají ženy než muži.

Hlášení o nežádoucích účincích léčiv

Q7 Víte o tom, že můžete pomoci ochránit své zdraví i zdraví ostatních lidí prostřednictvím hlášení nežádoucích účinků léčiv (tj. například podezření na nepředpokládané reakce, podezření na neúčinnost léku atd.)?; q8a Pokud tedy o možnosti hlásit nežádoucí účinek léku víte, hlásíte to:

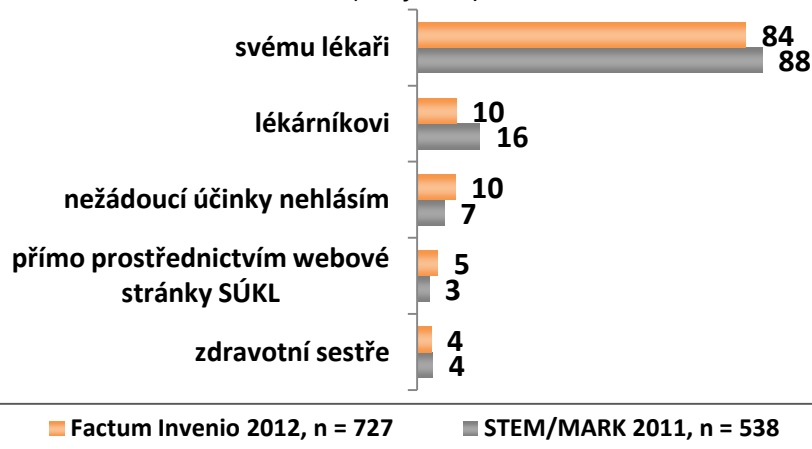
Povědomí o možnosti ochrany zdraví při hlášení nežádoucích účinků léčiv

(údaje v %)

Hlášení o nežádoucích účincích léčiv

(údaje v %)

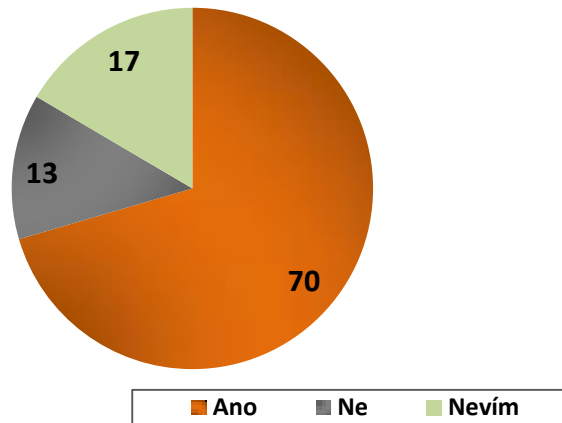

- Větší část lidí neví, že hlásit nežádoucí účinky léků může být prospěšné.
- Procento lidí kteří vědí, že mohou pomoci ochránit své zdraví i zdraví ostatních lidí, pokud budou hlásit nežádoucí účinky léků, se od roku 2011 zvýšilo. V roce 2011 si toho byla vědoma zhruba třetina (36 %), v roce 2012 si toho byla vědoma již téměř polovina lidí (48 %).
- Povědomí mají častěji ženy než muži, starší 55 let.
- Lidé, kteří si jsou vědomi prospěšnosti informování o nežádoucích účincích léků, nejčastěji informují svého lékaře nebo lékárníka. V roce 2012 tak učinilo 84 % resp. 10 % lidí.
- Desetina lidí nežádoucí účinky léků nehlásí.
- Webové stránky SÚKL k tomuto účelu využilo/využívá jen malé procento lidí.

On-line informace o lécích, Znalost eReceptu

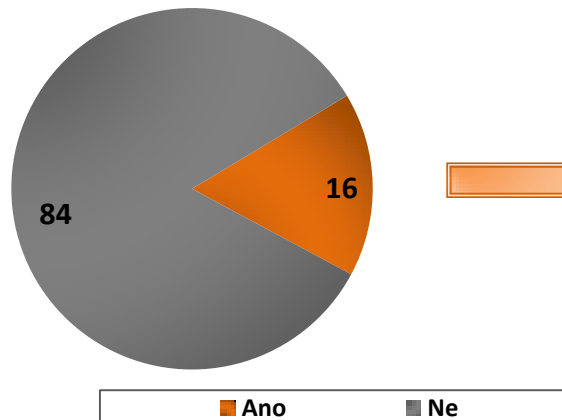
Q9 Považoval/a byste za vhodné mít trvale a on-line dostupný přehled o všech léčivých přípravcích, které Vám lékař předepsal? Q10 Znáte eRecept?; q10a Kde jste se o eReceptu dozvěděl/a

Trvale dostupný on-line přehled o lécích
(Factum Invenio 2012, n = 1500 ,údaje v %)

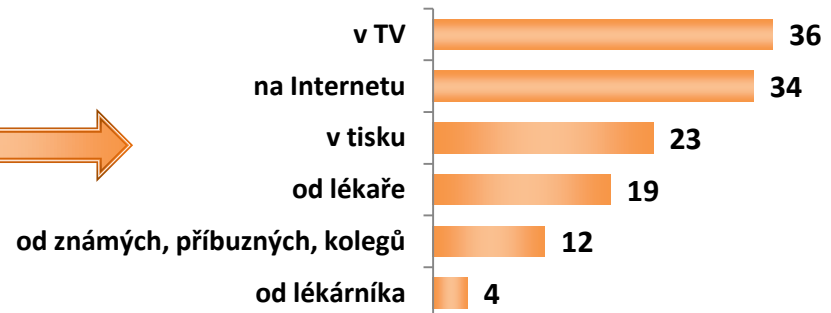

- Trvale dostupný on-line přehled o všech léčivých přípravcích, které lékař předepsal, by za vhodný považovaly dvě třetiny veřejnosti (70 %). Častěji se jedná o muže, lidi s vyššími příjmy (nad 20. 000 Kč).
- Většina lidí (84 %) nezná eRecept, který pacientům umožňuje kontrolu nad svými léky. Častěji tuto možnost neznají mladší lidé (15 – 34 let).
- Lidé by tedy eRecept rádi využívali, ale nemají o této možnosti povědomí.
- Ti, co eRecept znají (16 %), se s ním nejčastěji seznámili v televizi (36 %) nebo na internetu (34 %). V tisku o něm četla pětina veřejnosti (23 %).

Znalost eReceptu
(Factum Invenio 2012, n = 1500 ,údaje v %)

Místa seznámení s eReceptem
(Factum Invenio 2012, n = 247 ,údaje v %)

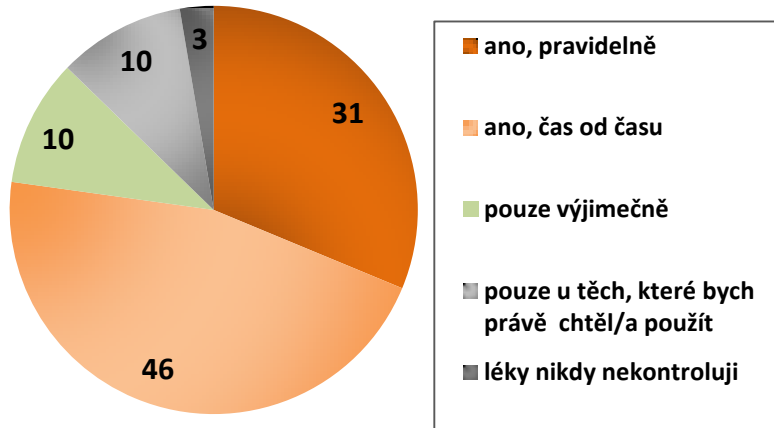

Prošlé léky

Q11 Kontrolujete stav a dobu použitelnosti léků, které máte doma? ;q12 Jakým způsobem odstraňujete léky, které již nechcete používat;

Kontrola doby použitelnosti léků

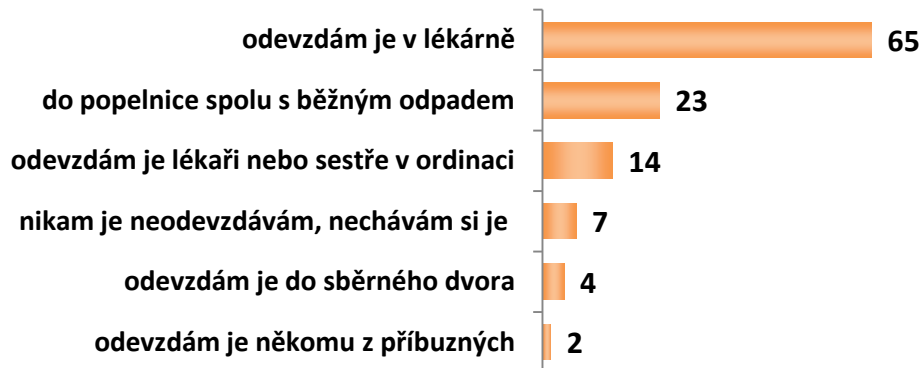
(Factum Invenio 2012, n = 1500, údaje v %)

- Většina lidí (77 %) kontroluje stav a dobu použitelnosti léků, které má doma. Pravidelně tak činí necelá třetina z nich (31 %). Častěji léky pravidelně kontrolují ženy, lidé starší 65 let, s nejnižšími příjmy (do 15 000 Kč).
- Desetina lidí léky zkontroluje pouze v případě, že je chce použít.

Způsoby odstraňování léků

(Factum Invenio 2012, n = 1500, údaje v %)

- Pokud lidé mají doma léky, které již nechtějí použít, nejčastěji je odevzdávají zpět do lékárny.
- Přes pětinu lidí (23 %) se nechtěných léků zbavuje spolu s běžným odpadem a hází je do popelnice. Častěji se takto léků zbavují mladší lidé (15-24 let).
- Léky doma schraňuje 7 % lidí. Spíše si léky schovávají svobodní, muži.

Přílohy

Dotazník

Občané

1. Uvedte, odkud nejčastěji získáváte informace o lécích, které užíváte Vy nebo Vaši blízcí?

Jedna možná odpověď

- a) informace uvedené v příbalovém letáku
- b) informace od ošetřujícího lékaře
- c) informace od lékárníka
- d) z reklamy v televizi
- e) informace od příbuzných, známých, kolegů
- f) reklamní materiály jako např. inzertní časopis Lékařna, letáky, informační brožury v lékárnách a čekárnách, reklama v TV
- g) z Internetu
- h) z jiného zdroje

2. Používáte Internet?

- a) ano, používám
- b) ne, nepoužívám

3. Nakupujete léčivé přípravky na Internetu?

Jedna možná odpověď

- a) ne, nikdy
- b) ano, avšak jen výjimečně
- c) ano, občas – přitom si však ověřuji, zda jsou tyto léky rovněž nabízeny schválenou „kamennou“ lékárnou
- d) ano, poměrně běžně, neřeším zdroj nákupu léku

4. Státní ústav pro kontrolu léčiv koncem roku 2011 spustil aktualizovaný Informační portál pro veřejnost na adrese www.olecich.cz, přístupný rovněž z hlavní webové stránky ústavu určené pro zdravotnické pracovníky www.sukl.cz. Využíváte tento portál pro vyhledávání informací o lécích nebo k položení dotazů týkajících se léků?

Jedna možná odpověď

- a) ano, často
- b) ano, občas
- c) ano, zřídka
- d) ne, o těchto stránkách vím, avšak nenavštěvuji je
- e) ne, a ani tyto stránky neznám
- f) ne, nemám přístup k Internetu

5. Jaké informace na tomto portálu obvykle hledáte nebo na co jste se na něm dotazoval/a?

Zapište, prosím:

Otázka pro všechny respondenty

6. Jestliže užíváte Vám neznámý lék, přečtete si příbalový leták, který je vždy součástí balení přípravku?

Jedna možná odpověď

- a) ano, vždycky (na otázku 6a)
- b) ano, občas (na otázku 6a)
- c) ne, protože textu obvykle nerozumím (na otázku 7)
- d) ne, z jiných důvodů – uveďte, prosím: (na otázku 7)

6a. Domníváte se, že důsledně dodržujete doporučení, která jsou uvedena v příbalovém letáku, nebo se při užívání léků řídíte vlastním úsudkem a zkušeností?

- a) většinou dodržuji doporučení z příbalového letáku
- b) většinou se řídím vlastním úsudkem
- c) to je různé, záleží na konkrétním léku, který beru/který dostanu předepsaný

7. Víte o tom, že můžete pomoci ochránit své zdraví i zdraví ostatních lidí prostřednictvím hlášení nežádoucích účinků léčiv (tj. například podezření na nepředpokládané reakce, podezření na neúčinnost léku atd.)?

- a) ano (na otázku 8a)
- b) ne (na otázku 8b)

8a. Pokud tedy o nežádoucím účinku léku víte, hlásíte to:

Možnost jedné nebo max. dvou odpovědí

- a) svému lékaři
- b) zdravotní sestře
- c) lékárníkovi
- d) přímo prostřednictvím webové stránky SÚKL
- e) nežádoucí účinky nehlásím, nevyužívám této možnosti

Odpovídají všichni

8b, zaznamenal/a jste někdy nějaké nežádoucí účinky léčiv, která jste Vy nebo Vaši blízcí užívali?

- a) Ano, zaznamenal/a jsem nežádoucí účinky
- b) Nikdy jsem žádné nežádoucí účinky nezaznamenal/a

9. Považoval/a byste za vhodné mít trvale a on-line dostupný přehled o všech léčivých přípravcích, které Vám lékař předepsal?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

Dotazník

10. Znáte eRecept (možnost předepsat lék pacientovi elektronicky)?

- a) ano (na otázku 10a)
- b) ne (na otázku 11)

10a. Kde jste se o eReceptu dozvěděli?

- a) v TV
- b) v tisku
- c) od lékaře
- d) od lékárníka
- e) na Internetu
- f) od známých, příbuzných, kolegů

11. Kontrolujete stav a dobu použitelnosti léků, které máte doma?

- a) ano, pravidelně
- b) ano, čas od času
- c) pouze výjimečně
- d) pouze u těch, které bych právě chtěl/a použít
- e) léky nikdy nekontroluji

12. Jakým způsobem odstraňujete léky, které již nechcete používat?

- a) vyhodím je do popelnice spolu s běžným odpadem
- b) odevzdám je někomu z příbuzných
- c) odevzdám je lékaři nebo sestře v ordinaci
- d) odevzdám je v lékárně
- e) odevzdám je do sběrného dvora
- f) nikam je neodevzdávám, nechávám si je doma

Demografie

S1. Z jakých míst se připojujete k internetu?

1. Z práce
2. Z domova
3. Ze školy
4. Z jiného místa
5. Nemám možnost přístupu na internet

Pozor Filtr!: Na následující otázku odpovídají pouze respondenti, kteří se připojují na internet, tzn. v otázce S1 odpověděli kódy 1,2,3 nebo 4.

S2. Jak často internet využíváte?

(jedna odpověď)

1. Denně nebo skoro denně
2. Několikrát za týden
3. Několikrát za měsíc
4. Méně často

S3. Kolik je vám let?

.....

S4. Pohlaví dotázaného

1. muž
2. žena

S5. Jaké je vaše nejvyšší školní vzdělání

1. základní bez vyučení
2. vyučen bez maturity
3. maturita
4. vysoká škola

S6. Rodinný stav:

1. svobodný
2. v partnerském soužití, jakémkoli mimomanželském
3. ženatý/vdaná
4. rozvedený(á)
5. vdovec/vdova

S7. Kolik je ve Vaší domácnosti celkem osob včetně Vás? Řekněte mi prosím, kolik z toho je ekonomicky činných a kolik je závislých dětí, tj. dětí, které nemají svůj vlastní příjem.

POČET OSOB CELKEM:

Z TOHO ekonomicky činných:

Z TOHO závislých dětí:

S8. Jaké jsou celkové čisté měsíční příjmy ze zaměstnání, z vedlejších výdělků, z podnikání a ze sociálního zabezpečení za všechny členy Vaší domácnosti?

..... v Kč

S9. Jaké je vaše sociální postavení?

1. Student, učeň
2. Důchodce – pracující
3. Důchodce – nepracuje
4. Nezaměstnaný
5. V domácnosti (vč. MD)
6. Zaměstnanec
7. Živnostník, Svobodné povolání, Soukromý zemědělec
8. Soukromý podnikatel bez zaměstnanců
9. Soukromý podnikatel se zaměstnanci

Filtr: Otázku S10. Položte pouze zaměstnancům

Dotazník

S10. Jak byste charakterizoval(a) svoji zaměstnaneckou pozici:

Duševní pracovník	Odborný duševní pracovník (právník, praktický lékař, účetní, architekt,)	1
	Člen představenstva, ředitel nebo člen vrcholového vedení	2
	Střední stupeň vedení	3
	Státní zaměstnanec	4
	Úředník	5
	Jiný duševní pracovník	6
Manuální pracovník	Mistr, inspektor (předák apod.)	7
	Kvalifikovaný manuální pracovník	8
	Nekvalifikovaný manuální pracovník	9
	Jiný manuální pracovník	10

S11. Kolik činí váš měsíční čistý osobní příjem (ze zaměstnání, z podnikání, z důchodu) včetně vedlejších příjmů a příjmů ze sociálního zabezpečení?

..... v Kč

S12. Velikost obce:

1. Vesnice do 999 obyvatel
2. Obec s 1000 – 4999 obyvatel
3. Město s 5000 – 19 999 obyvatel
4. Město s 20 000 – 99 999 obyvatel
5. Velkoměsto nad 100.000 obyvatel

S13. Bývalý okres trvalého bydliště:

.....

Pro firmu SÚKL připravila společnost Factum Invenio

František Knobloch
Account Manager

Factum Invenio, s.r.o.

člen skupiny ppm factum

Office Park Nové Butovice / A

Bucharova 1281/2, 158 00 Praha 13

Mobil: +420 731 403 653

Tel.: +420 233 111 105

Fax: +420 233 111 002

e-mail: knobloch@ppmfactum.cz

www.factum.cz

